

v obilnej meri poprijeli te slabe priloznosti, odtegniti se vojaški službi. Take neskušene dečake sladkousti agent najlozje premoti, da se podajo v nevarnost za celo življenje in navrh še prelomijo postavu. Čudno se nam le zdi, da se za časa to ne zabrani, ko je vendar dosti sredstev zato; kadar so že enkrat čez mejo na širokem morju, potem se pa uradno po orožnikih povprašuje za njimi. Seveda potem se smatrajo krivi zločinstva in v slučaju povrnitve so kaznovani, ko bi se vse to lozje prej zabranilo in nasledki izostali. Povdarjamo zopet, da je naše ljudstvo po ptujih agentih zapeljano, in po slabej naši pameti sodimo, da je zapeljavec prej vreden kazni, katera bode tudi več izdala, kakor pa, če se še le za zapeljanimi dosti pozno povprašuje. Pohorski.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Za svojo moško dobo bil je še dosti zdrav in trden; ko se je pa nekoliko postaral, moral je znova križ boleznim nositi. Kakor je bolehal prvih sedem let svojega duhovništva, tako ga je zadnjih sedem let zalezovala huda bolezen, ki ga je slednjič tudi zelo zavratno umorila. Kosar prehodil je torej vseh štirinajst postaj trpljenja, ter je bil na križevem potu do konca zvest spremljevalec svojega Izveličarja.

Pokojnik zbolel je namreč leta 1887. za »božjastno omotico« (vertigo epileptica¹⁾) ali »mirno božjastjo«. Ta vam je čudna in redka bolezen. Človek je popolnem nezaveden, dokler se omotica ne razkadi, vendar ostane miren. Goropadno bilo je bodisi pri pridigi, ali pri konzistorijalni seji ali zabavnem razgovarjanju opazovati ga, kako je prav ondi besedo zopet povzel, kadar se je zdramil iz omotice, kjer mu je bila pred napadom zarekla, kakor bi bila omotica med besedo pika, samo nekoliko debelejša in — žalostnejša. S prva niti ni opazil omotice, in tudi ni hotel priznati, da je bil nezaveden, dokler mu nismo reči do dobrega dopovedali. Pozneje pa je bolenje po nasledkih pomnil, ker je bilo vse telo nekako potrto, ko se je zopet zavedal.

Omotica ga je vedno gosteje napadala, in ga časih tudi že metala. Ne po dnevu, ne po noči ni bil varen božjasti, zlasti pa ga je rada prijemala, če je dalj časa pisal, navdušeno pridigoval ali če je bilo ganjeno njegovo srce. Prelat bil je desti moder in je sprevidel, da Gospod že trka, in da meni naskorem priti in ga k sebi povabiti. Smrti se pa ni bal, pa ga je jako skrbelo, če bi se mu po omotici kedaj pamet več ne vrnila ter bi utegnil blazen ostati. Z omotico bila je zapletena tudi neka srčna hiba, ki ga je čestokrat hudo plašila.

Pokojnik je vedel, da za njegovo bolezen ne bo lahko leka, vendar je rad klical zdravnika in je njegove naredbe zvesto izpolnjeval. Dokler je pa zdravnik lečil njegovo telo, moral je tudi on od Kosarja jemati marsikatero zdravilno kapljico, katero mu je prilično potočil. Bolnik je postavim rekel, ko mu je zdravnik zdravilo zapisal: »Gospod doktor, zdaj pa morate moliti, da mi bo zdravilo na hasek!« Zdravnik se nam je potem tožil, rekši: »Veste, kaj Kosar tirja od mene? Moliti bi neki moral, da mu zdravilo hasne, to še tedaj tudi! Velik mož pa je prelat vendar, recite, kar vam drago!« Drugobart mu je pokojnik pripovedoval, da je poznal krščanskega zdravnika, ki je med potom vedno rožni venec molil, kadar je zahajal k bolnikom, naj bi mu Bog razsvetil pamet, ter mu dal bolezen prav spoznati.

Na to podari mu rožni venec; zdravnik se ga ne more lahko odkrižati in spravi ga v žep. — »Kako se vam je godilo, gospod prelat, to noč?« vpraša ga zdravnik nekega jutra. »Revni smo, revni!« odvrne mu bolnik. »To je že naša osoda na svetu, da moramo trpeti«, pravi doktor. »Prosim vas vendar, gospod doktor, zakaj pa pravite osoda, zakaj pa ne rečete rajši božja previdnost?« »Imate pač prav, gospod prelat!«

Kosar, katoliški cerkvi iz srca udan.

„Spoštuj očeta in mater!“
(Srta božja zap.)

Pokojnik gojil je vedno v svojem srcu plamtečo ljubezen do sv. katoliške cerkve. Katoliška cerkev bila mu je kraljestvo božje na zemlji, kar v resnici tudi je, v katerem se njegova sveta duša ni mogla dosti napiti božjega duha, kateri vlada v njej. Ko so se torej vsled brezbožnih postav oglašala tudi na slovenski strani peresa, ki so čednosti in resnici službo odpovedala in se v službo ponudila laži in pohujšanju ter se pokazala sovražna sv. cerkvi, užalilo je to njegovo srce.

»Britko prihaja rodoljuba pri srcu, tako piše Kosar, ko vidi in sliši, kako nekdanja goreča pobožnost med ljudstvom umira, kako se neki veri in cerkvi neprijazen in celo sovražen duh med Slovence usiljuje, kako se trga nekdanja prisrčna zaveza med duhovskim stanom in slovenskim ljudstvom, kako se govori zdaj bolj tiho, zdaj bolj glasno besede zoper vero in cerkev in njene služabnike, in sicer besede tako grenke, žaljive in strupene, da nehoté žalostni zdihujemo: Moj Bog! kam smo prišli in kam še pridemo?«

Zato namoči zdaj tudi on svojo pero, da zagovarja nebeško lepoto svoje in naše matere v knjigi »Katoliška cerkev in njeni sovražniki«,¹⁾ katero podaje družbenikom tiskovnega društva kot mal darček za velikonočno pisanko, in v kateri jasno in zmagovito uči, da je »cerkev najslavnejše delo usmiljenja božjega na zemlji, in da je cerkev največja dobrotnica človeštva«. Knjiga je izborna, čast našega slovstva, in našim časom tako primerna, da naj bi bila v šoli podučno berilo, za slovenske katoliške hiše tečna hrana, in za naše olivkance merodajno vodilo. Če bi slavna »Družba Mohorjeva« kedaj utegnila seči po tem kruhu in ga pomnožiti za slovensko ljudstvo, slovenska zgodovina jej bo hvalo pela zato, ker knjiga utegnila bi med nami razkadi marsikatero krive nazore.

»Kaj bi bili mi in vsi ljudje — pravi Kosar — brez cerkve Kristusove? Popotniki brez voditelja, v temi tavajoči brez luči, bolniki brez zdravnika in žrtve večnega pogubljenja brez vsakega upa odrešenja! In ta cerkev bi zaslužila, da jo ljudje zaničujejo in sovražijo? da bi jo zaničevali še zlasti mi, njeni otroci, ki smo bili kakor na maternih prsih na njenem srcu odgojani? Z večo pravico, kakor Bog Oče čez nehvaležne Jude v starem zakonu, pritožuje se božji Sin, naše cerkve nevidni poglavar, čez take nehvaležne kristjane rekoč: »Otroke sem izredil in povikšal, oni pa so me zaničevali.«

»Cerkev je največja dobrotnica narodov. . . Kakor če po kruti zimi, ki je s smrtno odejo zemljo pokrila, prijazna vigrad nastopi ter v vsaki stvarici zbudi novo življenje in svetjem, dišavo in radostjo vso zemljo napolni, tako je zemlja in tako so narodi svoje obličje spremenili, kjerkoli je cerkev bandero Kristusovo razpela. Kolikor je cerkev sveta obhodila, povsodi beži prednjo tema nevednosti in gnusoba greha, in nebeška svetloba omike in čednosti sije za njo.«

¹⁾ Izd. kat. tisk. društvo. Mar. meseca marc. 1872.

¹⁾ Diagnoza Dr. Filipa Terč.